

LAPAN RUNAKUNA IMANAWPA RISPITASH KAYĀNANPAQ KASHQANKUNA KAYNAW NIRMI QALAYKUN

[Preamble]

Lapan runakunapis libri kananpaq, jusayuqkunata kastigakānanpaq y iusaynaqkunata mana kastigaypa y piwanpis mana pelyaypa kushish kay pasachaw kawayqa kanqa ali; runakuna imanawpis kashqanta mana qechuymi y lapan runakuna yarpashqankunatapis mana michashqa kananpaq;

Runakuna rispitash kayānanpaq kashqanta mana reqiypami y reqiypkaris iarukuyashqanta kanan yarparkushqaqa seqaypa ajanaypaq kaptinmi kanan lapan runakunapis alichaw kananta munayashpāmi kaykunata wilakuyā. Lapan runakunapis ali kawakuyman chaykur; mansakuypita y pishēpakuyita librash karqa, munashqannawmj lapantapis parlakuyanqa y munashqanmanmj krigikuyanqa;

Lapan kaykunatamj rurakānan, runakuna shumaq rispitash kayānanpaq. Saynawpaqa runakuna manami yarpāyanqasu imaykanawpapis awturdākunapa kontran sharkuyta y tukuynawpa nakasikuqkunata elaqāsiyta;

Saynawmi ali kanman lapan nasyunkuna shumaq wilanakur tukuynawpa jukninwan jukninwan yanapānakur aruyaptin; Askaq nasyunkunapita runakuna shuntakaykārir, rasunpaypa alimi niyashpan yārakuyan, runakuna rispitash kayānanpaq niyashqan qelqaraykaqman. Kay qelqaraykaqchawqa kaykan runakuna rasunpa rispitash kananpaq, lapan runakunapis mana jarukushqa kayānanpaq, warmipis olqupis rispitash kayānanpaq. Saynawpami rasunpa kaykuna rurakānanpaq wilanakuyashkā lapan markakuna y nasyunkuna ali kayman chāyānanpaq, lapan runakunapis ali kawayānanpaq, saynaw kashqanta musyar runakuna librina kar shumaqna kawakuyanqa;

Kaychaq lapan runa qotukaqkuna awniyashqa lapan kaykunata rurananpaq, askaq nasyunkunawan wilanakur yanapānakuypa lapan runakuna rispitashqa kayananpaq. Runakuna lapan rispitash karqa rasunpaypami y librimi kakuyanqa ali kaqkunataqa rurayanqa munayashqannaw, y;

Lapansikunapis juk yarpayla, kay runakuna rispitash kayānanpaq, pipis mana jarukushqa y Iibri kakuyānanpaq yarpashqaqa seqay alimi kanqa; saynaw rurashun nishqansikuna lapan rurakānanpaq.

ALI YARPAY KAPTIN KAYKUNATAMI WILAKUYAN KAY PASACHAW LAPAN RUNAKUNA RISPITASH KAYĀNANPAQ NIYASHQAN

Lapan markakunapis, nasyunkunapis juk yarpayla yawayānanpaqmi lakipakuyānan imaykanawpapis. Saynawpaqa lapan runakunapis y mandaq awturdākunapis, kay wilakuyashqāman yarpakushla kayashpanqa, shumaq juknaw alitana rurayanman yachasiyashpan y yachakuyashpan. Saynawpami mansapakuypa rurayānan, runakunata mana jarukuypa rispitana kashqanta y libri kashqankunata, Saynawpaqa yarpānansj lapan nasyunninsik y juklā nasyunkuna ali kawayman chananpaqmi. Kaykunataqa musyayānan y lapan runapis nishqannaw rasunpaypa rurayānan, lapan qotukaq runakunapa markankuna, nasyunninkun y wakinkaq kay nasyunpa ruñkunachaw kaykaq markakunapis.

NISFIQAN JUK (1)

Lapan runakunapis yurikuyan librimi y wakinkaqkunawan rispitashqa, mana jarukushqa kayānanpaq. Saynawmi runakunaqa yuriyan shumaq yarpayyuq, alitapis mana alitapis reqiypkar y seqay kuyapākuyyuq. Saymi runakuna ali kawakuyānan jukninwan jukninwanpis.

NISHQAN ISHKAY (2)

Lapan runakuna rispitashqa y mana jarukushqami kayānan y ali kananpaq wilakuyashqāchaw nishqannaw librimi kayānanpis. Manami chikish kanansu juk kasta kashqanpita yana o yuraq kashqanpita, warmi ni olqu kashqanpita, imanawkaq parlayta parlaq kashqanpita, imamanpis krigishqanpita,

Saypis manami bājuman churashqa kanqasu mayqan alikaq o mana alikaq niyānansu, runakuna markakunata mandananpaq askaq shuntakaykuptin, runakuna mana jarukush kananpaq alita ruraqkunata o lapan nasyun runakunapaq o mayninpapis markankunapa siñalninkuna rurinchaw juk runa mandaq kaptin. Saynaw kanman juk nasyun marka, pipis mana mandash kaptinpis y markakunapa siñalninkuna surinchaw shumaq imanawpapis rurayta mana kamāpakuy kayaptin o kikinkuna mana mandar juk mandash karpis o juk marka seqaypa mandar imaykaptapis michashqa imanawpis nishqanchaw kanansu manami.

NISHQAN KIMSĀ (3)

Lapan runakunapis shumaq rispitashqami kawakuyānan, librimi imaykaptapis kakuyānan y imapis pāsananta awturdākuna rispitasinan ali kakuyānanpaq.

NISHQAN CHUSKU (4)

Manami pipis ashmayman churashqa kanansu ni pipa tukuy rurayninkunapaq kanmansu. Ashmaykaq y ashmayta saray; runakuna imanaw rurananpaq kaqkunachawqa pasaypami michar kundinan lapankunatapis y tukuynawpa ashmay saraqkunatapis.

NISHQAN PISQA (5)

Manami pipis fiyupa nakasishqa ni lakipaypaq o munashqannaw nakasishqa, runa kashqankunata mana kuyapaypa tukuyta nishqa kanansu.

NISI'IQAN SOQTA (6)

Lapan runakunami maysaychawpis seqaypa rispitashqa kanan y runa kaynintapis saynaw rispitasiikunan, pipis mana jarukunanpaq.

NISHQAN QANCHIS (7)

Runakuna imatapis rurananpaq kashqankunachawqa lapansipis iwalmi kansi. Saynawmi pitapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana akraypa, runakuna rurananpaq kashqanwan sapakuyānan tukuyypita. Lapan runakunami iwal rispitasiikuyānan, wakin runakuna jamurpar jarukur ushayānanpita y manakaqkunata parlarkur, kay runa rispitash kananpaq wilakuyashqākunapjta kontran parlar puriqkunapita y luta jarukur ushash kananpita.

NISHQAN PUWAQ (8)

Lapan runakunapis kejakuyānanmj, jatusaq kay nasyunchaw kaq awturdākunaman, runa rispitash kananpaq kashqankunata pipis jarukur ushaptin, awturdākunapis sapānanmi, imanaw runakuna rurananpaq kashqanchaw parlashqannaw saypaqmi qelqaraykan, saywan pipis sapakuyānanpaq.

NISHQAN ESQUN (9)

Manami mayqan runatapis luta la sarir kalapósuman apar wechqarāsınansu, ni markanpita juklāman jitar ushashqaqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA (10)

Lapan runakunami rasunpaypa Iapanpis iwal kayayninpa, aska runakunapa puntanchaw wiyashqa kanan jusan o mana jusan kaptinpis y juk awturdāta wilapānan. Kay awturdāqa manami mayqanpaqpis faburnin sharkunansu litalaqa, jukninpaq jukninpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqankaq ali rispitash kananpaqpis y imanaw rurananpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqan jusayuq kashqanta y mayqan jusaynaq kashqantapis. Niykurnami isanqa imanawpis ruranka wechqananpaq o mana wechqananpaqpis.

NISHQAN CHUNKA JUK (11)

Ima jusanpitapis mayqan runa kejjashqa karpis, manaraq rasunpaypa jusan kashqanta musyakashqanyaqqa imaykanawpapis rispitasiikunanmi jusaynaqlaraq kashqanta. Saynaw rispitasiikunan lapan runapa nawpachaw rasunpa mana jusan kashqanta y runa kashqanta mana jarukuyānanpaq.

Manami pipis kondinashqa kanansu imatapis mana rurash kaykaptinqa o imatapis ruraykashqanta jinan ōra mana taripash kaptinqa; imanawmi nin runakuna rispitash kananpaq wilakuyashqankuna, kay nasyunpaq y juklā nasyunkunapaq saychaw nishqannaw. Jusankunapita kastigashqa kananpaq kaqkunapita mastaqa manami nakasir kastigakānansu jusan kaptinpis.

NISHQAN CHUNKA ISHKAY (12)

Manami mayqan runatapis pipis lutaqa imatapis rimapānansu shuyni kawakuqtaqa, kastankunatapis, wayinkunata o paypa kaqtaqa imantapis; imanaw ali o mana ali kakuptinpis, runa kayninta chikipānansu. Lapan runakunami sapakunan, runakuna imanawpis rurananpaq kaykashqanchaw qelqaraykaqwan, tukuynawpa imaykaptapis manakaqpita rimapānanpita.

NISHQAN CHUNKA KIMSĀ (13)

Lapan runakunapis librimi purikuyānan maysaypapis. Saynawmi may nasyunchawpis rurakunan wayinkunata saychaw tākunanpaq.

Lapan runakunapis yarquyānanmi may nasyunpitapis, kikinpa nasyunninpita juk nasyunman y niykurpis saynawmi kutikunan nasyunninman.

NISHQAN CHUNKA CHUSKU (14)

Mayqan runatapis wakinkaqkuna imapitapis qatikachaptinqa kikin ashinan maychawpis ali tākunanpaq. Saynawpami kushish tākunqa mayqan nasyunchaw karpis.

Kay wilakuyashqākunaqa manami pasaypapis joqarishqasu kanqa mana alita ruraqkuna, alichaw yarqunanpaqqa ni noqakuna askaq wi!anarkurkur "ali kananpaq" nir

wilakuyashqäpa kontran yarpaqkunatapis manami yanapanqasu.

NISHQAN CHUNKA PISQA (15)

Lapan runakunapis kayanan juk nasyunchaw yurishqalami.

Manami mayqan runatapis lutaqa michänansu pipis nasyunninpita ni juklä nasyuriman aywaykur täkunantapis manami michashqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA SOQTA (16)

Olqupis warmipis tyempunman charnaqa, pipis mana michashqami kasarakuyänan. Manami michashqa kayänansu juk kolur qarankuna kayninpa, juklä nasyun kayninpa, imanawpis krigiq kashqanpita. Lapanpis kasarar shuynina täkuyänan wayita ruraykur, shumaq täyänen lapanpis rispitanakur kasaraykärirqa. Saynaw kayänen imayyaqpis kasarashqa karqa y rakikarpis saynawmi iwalpura imatapis rakipänakunan.

Warmi olqupis rasunpaypa munanakur imayyaqpis kasarar täyänenpaq awninakush kaqkunami kasarayänanqa.

Juk ayllumi kikinkaq umanqa y seqay alikaqqa lapan marka kananpaqpis. Saymi lapan markakunapi rispitasinan ayllukuna mana jarukush kananpaq y nasyun mandaqkunapis rispitasiyänen.

NISHQAN CHUNKA QANCHIS (17)

Lapan runakunapami wayinkuna y chakrankuna kanan, juk runalapapis kanmanmi y askaq qorikash runakunapis saräyänanmi.

Wayinkunapita y chakrankunapita manami pipis qarqushqa kayänansu.

NISHQAN CHUNKA PUWAQ (18)

Lapan runakunapis librimi yarpachakuyänan, kuyapäkuyninpi ali o mana alipis kakunan y munashqanman imamanpis krigikunman. Saynawmi munarqa trukasinan jukman krigishqanpita jukkaqmanpis. Imamanpis krigirqa wakinkaq runakunatapis wilapänen y parlanan krigishqanpaq. Parlayänanmi juk juklapis o askaqpis, askaq runakuna wiyananchawpis o shuyni wayinkunalachawpis, yachasiyashpan, wakinpiis rurananpaq, alikaqta rurar y lapantapis shumaq ruraypa.

NISHQAN CHUNKA ESQUN (19)

Lapan runakunapis yarpäyashqannawmi parlayänen y rimakuyänan imanaw ali y mana ali kashqantapis. Saynawmi imanirpis parlaptin pipis rimanansu ni qayapar ajanäsinansu imapaqpis rimakushqanpita. Wiyashqankunatapis rasunpa kashqanta shumaq mayapakunan, tukuy wilakuykunatapis chaskinanmi y chaskinan wakinkaqkuna imanaw yarpäyashqankunatawan. Saynaw wiyashqanta, chaskishqanta y yarpashqankunata lapan runakunata musyasinan munayashqannaw imaykatapis mana michashqa lapannawpa imawanpiis runata wiyasina y mayasina kaqkunawanqa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA (20)

Lapan runakunapis librimi yorikäkuyänan y askaqpis shuntakäkuyänanmi imatapis alikaqkunata rurayänanpaq pipis mana michashqa.

Mana munaykaqtaqa manami pitapis shuntakäyashqanchaw kananpaq apayänansu.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA JUK (21)

Lapan runakunapis nasyunninchaw mandaq kayman char yanapänakuyänanmi, kikinkuna karpis o alinninta y yachaqninta shumaq akraykäirpiis mandaq kananpaq churakuyänan librimi.

Lapan runakunapis iwalmi ima kaymanpiis chäyanan, nasyunninkunachaw ima kaymanpiis chäyänen, nasyunninkunachaw ima awturdäpiis kayänen y ima aruymanpiis yaykuyänan wakinkaqkunawanaw.

Markachaw pipis awturdä mandaq kananpaq, lapan runakunami awniyänen ali kashqanta. Lapan runakuna pipis awturdä kananpaq awniyashqantaqa musyakanqa bötowanmi, kikinkuna churakuyanqa pi kananpaqpis. Saynaw rurayanqa bötü kashqan örala, lapanmi bötayänen pakaylapa, pipis manami michänansu ni juklaylapaq jitananpaq parlapänansu, lapanpiis iwalmi rurayänen. Librimi pipaq karpis jitakuyänan bötunkunachaw.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ISHKAY (22)

Lapan runakunapis, marka runa kayninpa y juk markachaw taq kayninpa, lapan awturdäkuna markachaw rispitasinan pipis mana jarukunanpaq y ali kawakuyänanpaq. Saynawpami shumaq kawananaqq taringa lapan nasyunchaw kaq runakuna lakipakuyninpa y wakinkaq nasyunkunawanpiis yanapänakupya, wakin shuyni qorikaq runakunawan y nasyunchaw mandaq runakuna churakushqan y rurayashqankunawan. Saynawpami lapan runakunata imanpiis mikunanpaq o rantinanpaq pishipakuptin qonqa, lapan markakunapaqpiis y imata yachakuyänanpaqpiis kanqa gastunkuna, kaykunami mana pishiypa kanan lapan runakunapaq, shumaq rispitaash runa kayänanpaq. Y saynawmi runakunapis lakipakuyänan kikinkunapa jamulankunapita ali runa kayänanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA KIMSA (23)

Lapan runakunapami ima aruylankunapis kanan; kikinkunami ima aruychaw aruyänanpaqpiis akrakuyänan, aruyninkuna alimi kanan, imaykanpaqpiis aypäpakunanaq y arunanpaq tupuylami kanan y runakunaqa manami aruyninaq kayänansu.

Lapan runakunapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana rikapaypami aruyashqankunapita chaskiyänen qellayta y lapan aruqkaqkunaga iwal, saynawla chaskiyänen.

Lapan runakunapis aruqkaqkunaga iwal shumaq ali pägashqami kayänen imata munashqankunatapis rantiyänenpaq aypaq. Saynaw qellayta chaskir lapan kastankunata wayinchaw kaqkuna shumaq kushishqa kawakuyanqa, lapan runakunapis alila kawananaq kashqannaw. Saychawpiis pishipakuptinmi isanqa imaykanawpapiis wakinkaq awturdäkuna waksakunata yanapaqkuna aypasipänen pishipakushqalanmanna.

Lapan runakunapis ali yarpashqankunawan say shuyni alita yarpaqkuna rurayänanmi qotukaykur. Saynaw shuyni kaqkunaga ali yarpayninkunawan rispitasikur pipis kikinpaq kaqkunata o lapan runapaq kaqkunata mana jarukuyänanpaq kashqanta rispitasikuyänanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA CHUSKU (24)

Lapan runakunapis j amayänanmi aruyninkunapita, aruynin mana kashqan öraqa imatapis munashqantami rurakuyänan, aruyänen shumaq öralawanmi. Manami aläpaqa aruyänansu aruyänanpaq kashqan örapita mastaga y saynawmi aruyninpita watasarkur jamananaq yarquptinqa saypita pägunta chaskiyänen.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PISQA (25)

Lapan runakunami shumaq ali kawaychaw kayänen, saynawmi lapan kastankunapis shumaq kawakuyänan, kwerpunkunapis mana qeshyaypa, lapan imaykakunachawpiis alila. Mas aliran kanan yali mikuyänanpaq mikuykunachaw, mödanankunachaw, ali wayichaw täyaptin, ima qeshya sariptinpiis jampikuqkuna jampiayptin y lapan imaykakunawanpiis runakunata shumaq yanapänanpaq kaqkunawan yanapäyaptin. Elaqpita imachawpiis mana aruq runa kaptinga o aruyninaq kaptinga, shuynimi saynawkunata yanapänanpaq kaqchaw kayänen lapanpiis, tukuy qeshyayqukuna, ima ruraytapis mana pwe'diqkuna, kanmanmi (wishtukuna o ushukuna), biyüdayashkuna chakwan o awkin karpis y lapan runakuna imaykanawpa aruytapis o makinta y chakinta o wakinkaqkunata kikinkuna mana munaykäyaptin imapis päsapitin arunanpaq kaqkunata oqraqkunami kanan shumaq shuyni yanapashqa.

Lapan wamrayuq warmikunapis y akapa wamrakunapis shumaq imaykapitapis kuydashqami kayänen y paykunataqa shuynimi yachaqkuna rikayänen mana kachaypa. Lapan wamrakuna juk mama taytalapita yuripis o juchchaw wachapakush o sure"pakush kayninpa yurishkunapis iwal rikashqami y kuydashqami kayänen.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA SOQTA (26)

Lapan runakunami eskwêlachaw yachakuyänan. Lapanpiis yachakuyänan debaldilami, punta yachaykunata alinninkaqta y runata imachawpiis yanapänanpaq kaqkunalatapis yachakuyänanmi. Alinninkaq yachaytaqa lapan runakunami yachakuyänan jukpiis mana yachakuyapaqa manami kanansu. Juknawkaq imatapis y imapaqpiis yachakuykunami isanqa mas aja yachakuymanna yaykuyänan. Mas sinchikaq aja yachakuykunamanqa yaykuyanqa lapan runakunapis iwalmi y saynawpami ima kayänanpaqpiis yarquyanqa yachayashqanpita.

Eskwe"lakunachaw o wakinkaqkunachaw yachakushqankunawanmi lapan runakunapis ali yachaq kayman chäyanga. Saynawpami runakuna rispitaash kananpaq kaqkunata rurar mas yanapänen wakinkuna rurayänanpaqpiis y runakuna libri kayänanpaq mayqanakukuna mas alinnin kashqantapis yachasir reqisinan y musyasinan. Runakuna yachaq kayaptinqa manami ajanasna kanqa lapanta shumaq tantiyayänanpaqpiis, imatapis ali shonqulanwan shuyaränanpaqpiis y lapan nasyunkunawanpiis ali alila juknin jukninpiis kayänanpaq, tukuyniaraq y lapan kasta runakuna o imamanpiis krigiqkuna musyayänanpaqpiis. Lapanpiis saynaw ali kayaptinqa aska nasyunpita shuntakaykur runakuna rispitaash kananpaq kashqanta wilakuqkunatami mas yanapanqa y alikaqkunata imatapis rurayanqa lapan markakuna jatunyänanpaq y saynawpami lapan kushish kawayänanpaq lakipakuyanqa paykunapis.

Mayqan runakunapis munashqankaqtami akrakuyänan maychaw y imanawkaq eskwe"laman wamran yachakunanaq churananpaqpiis.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA QANCHIS (27)

Lapan runakunapis mana michasqami markakuna ima fVestata ruraptinpis saychaw rurāsinan, ima tushukunata o wakinkaqkunata rikākur y ima yachaykunatapis shumaq ali kananpaq yanapānakunan, alita rurayta munarqa imatapis rurasun kikinpa jamulanpita imatapis yarqapakurqa.

Lapan runakunami rispitasikunan pipis jarukuyānanpita y imankuna kaptinpis saynawmi kikinpa kaqkunataqa shumaq sarākunan pipis mana qechushqa, kakusun ali yachayninwan tarishqankuna, imatapis qelqashqankunata o imakunatapis yachayninwan rurashqankunapis y kikin ruraqkaq kayninpa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PUWAQ (28)

Lapan runakunami markankunachaw shumaq yarpayninwan ali tāyānan, nasyunninchaw o wakinkaq nasyunkunachawpis kay runakuna rispitaşqa y mana jarukushqa kananpaq wilakuyashqā maysaychawpis rasunpaypa rurakānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ESQUN (29)

Lapan runakunami tashqan markakunachaw imatapis rurayanan, say markachaw tāyayninpami libri imaykanaw kananpaqpis y ali runa kayman chānanyaqpis yachakuyash tukuy ruraykunata.

Shumaq rispitaşqa kaykāyashpan y tukuy imakunatapis libri rurakuykāyarpis, imanaw runakuna rurananpaq qelqaraykashqantami isanqa mansakuyānan y say nishqanpitami isanqa pipis pāsasiyānansu. SaVnaw mansapakuypa kayanqa wakinkaq runakunapis rikārishqa, rispitaşqa, mana jarukushqa y libri lapanpis iwal kayānan kashqami. Saynawpaqa lapanpis alita rurar y runakunapis rispitaş kananpaq kashqannaw karqa kushishmi kawayanqa, wakinkaq marka runakunapis y lapan markakuna alila shumaq kawakuyanqa.

Lapan runakuna rispitaş y libri kakuyānanpaq wilakuyashqāta manami ni pipis juknawpaqa ni kontranqa sharkuyānansu ni rurayānansu lapan nasyunkunapita qorikaykur ali yarpaykunawan y ali kananpaq rurayashqākunataqa.

NISHQAN KIMSA CHUNKA (30)

Kay wilakuyashqākunachaw manami juknawpaqa tantiyayānansu; manami mayqan nasyunpa mandaqninta, shuntakash askaq runakunata ni juk runalata imanawpapis rurayānanpaq o wakinta elaqāsir qalaykuyānansu ni mayqan qaqlatapis, runakuna rispitaş y libri kakuyānanpaq kay qelqaraykaqchaw wilakuyashqāta.